

Akademik, prof. dr Miodrag Ostojić

## Povodom 100 godina od rođenja Prof. dr Srećka I. Nedeljkovića, osnivača i prvog direktora Instituta za kardiovaskularne bolesti Kliničkog centra Srbije

**P**rofesionalna karijera prof. dr Srećka I. Nedeljkovića je primer kako se velikim radom, samopožrtvovanjem i pregalaštvom mogu dostići i najviši ciljevi.

Srećko Nedeljković je rođen 4. decembra 1923. godine u selu Virovo u Dragačevu (danas opština Arilje) u seljačkoj porodici kao treće od devetoro dece Anke i Ilije Nedeljković. Gimnaziju je završio u Čačku, a njegov maturski rad „U radu i stvaralaštvu leži smisao života“ je nagrađen kao najbolji. Šah je naučio u 13. godini od starijeg brata Relje. Kao đak gimnazije u Čačku afirmisao se i kao odličan šahista. Godine 1946. upisao je Medicinski fakultet, Univerziteta u Beogradu, koji je završio kao jedan od najboljih studenata u generaciji 1952. godine (prosečna ocena 9.3). Ubrzo je dobio specijalizaciju iz interne medicine na bivšoj Internoj B klinici koju je završio 1958. godine, a habilitacioni rad iz kardiologije je odbranio 1959. godine. Tada je postao i asistent na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Godine 1961. odlazi na usavršavanje u Vašington, SAD, gde upotpunjava svoja znanja iz biostatistike. Sa akademikom prof. dr Božidarom Đorđevićem započinje „Studiju sedam zemalja“ 1962. godine. 1965. radio je prvo na eksperimentalnim modelima, a onda i u humanoj medicini na uvođenju u rutinsku praksu transtorakalne defibrilacije. Godine 1967. je odbranio magistarsku, a 1969. doktorsku tezu. Godine 1975. bio je kao Visiting profesor na Baylor koledžu medicine čije je rektor bio čuvani kardiohirurg Majkl Debejki. Redovni profesor postaje 1980. godine, a 1985. godine postaje i šef poslediplomske Katedre iz kardiologije, kao i predsednik Udruženja kardiologa Jugoslavije. Godine 1986. osniva Institut za kardiovaskularne bolesti, Kliničkog centra Srbije, u Beogradu i sa tog položaja odlazi u penziju 1989. godine. Godine 1990. je postao potpredsednik Medicinske akademije Srpskog lekarskog društva, a 1999. i predsednik Naučnog saveta Udruženja za aterosklerozu Jugoslavije. Iako u penziji od 1989. godine, Prof. dr Srećko Nedeljković je aktivan ne samo kao zdravstveni radnik, već i u naučno-istraživačkom radu i edukaciji mlađih na Katedri za poslediplomsku nastavu iz kardiologije Medicinskog fakulteta, Univerziteta u Beogradu. Pored mnogobrojnih publikacija i tri izdanja poslediplomskog udžbenika „Kardiologija“ gde je glavni urednik sa Akademikom Vladimirom Kanjuhom i primarijusom dr Milijom Vukotićem, kontinuirano radi i na polju istraživanja u „Studiji sedam zemalja“, kao i u JUSAD studiji („Jugoslovenska studija prekursora ateroskleroze u školske dece“). Radi i na izradi Srpske enciklopedije (za medicinu urednik akademik Vladimir Kanjuh) praktično do poslednjeg dana svoga života. Iako se bavio „Studijom sedam zemalja“, kao jednom epidemiološkom studijom, prof. dr Srećko Nedeljković je i osnivač modernih hemodi-

namskih i funkcionalnih ispitivanja srca u Jugoslaviji. To obuhvata i modernu interventnu kardiologiju, kao i elektrofiziologiju. Uveo je posle Plavšića, Đorđevića kateterizaciju desnog srca u rutinsku praksu, pa uvodi kateterizaciju levog srca, kao i trans-septalnu kateterizaciju, pa zatim selektivnu koronarnu arteriografiju. Na osnovu njegovih nalaza, operišu najbolji naši, kao i svetski kardiolozi. Tokom celog svog rada nesebično prenosi znanja na svoje mlađe saradnike koje usmerava ka uvođenju novih metoda. Znao je da delegira odgovornost i usmeri saradnike. Zbog svog rada u oblasti kardiologije, kao i takmičarskih zasluga u šahu dobija mnogobrojna najviša državno-društvena, kao i stručna priznanja (Tabela 1). Faktografija životnog puta prof. dr Srećka Nedeljkovića je impresivna i predstavlja primer šta se sve može postići nesebičnim i požrtvovanim radom, tj. biti u svemu odličan i još i najcitaniji kardiolog svog vremena u Srbiji.

Ja sam šahovskog internacionalnog majstora Srećka I. Nedeljkovića upoznao još 1960. godine igrajući na pionirskom prvenstvu Beograda u šahu. Kratkotrajan susret se pretvorio u poznanstvo 1965. godine, kada sam od strane Šahovskog saveza Jugoslavije određen da igram u državnoj reprezentaciji protiv reprezentacije SSSR u Sočiju na omladinskoj tabli. Te 1966. godine se meč održavao baš u junu kada je trebalo da polažem ispite na prvoj godini studija medicine na Medicinskom fakultetu u Beogradu. Obratio sam se tadašnjem saveznom kapitenu šahovske reprezentacije Jugoslavije Doc. dr Srećku Nedeljkoviću zamolivši ga da pomerim ispite unapred kako bi po njihovom polaganju otputovao na meč. Doc. S.

Nedeljković je sve učinio da se ispiti pomere unapred, ali to je bilo teško izvesti, jer je trebalo organizovati praktične delove ispita (hemije, fizike...) ranije samo za mene, tako da sam odustao od šahovskog meča i ostao da polažem ispite u redovnom postupku. Po završetku studija 1971. godine, javio sam se akademiku prof. dr Božidaru Đorđeviću i Doc. Dr Srećku Nedeljkoviću koji su me primili u u njihov tim. Odmah sam bio određen da radim sa doc. dr Srećkom Nedeljkovićem, da mu pomožem u uvođenju novih metoda.

Još kao studenta medicine, Doc. dr Srećko Nedeljković me je impresionirao svojim odnosom prema bolesnicima. Uvek je primao bolesnike, bili najavljeni ili ne, jer je smatrao da je najvažnije pomoći im u pravom trenutku. I svo- ga oca sam kao student dovodio kod Doc. dr Srećka Nedeljkovića sasvim iznenada, nenajavljen, i bio zadivljen energijom, toplim prijemom i altruizmom kojim je zračio. Kasnije, u toku zajedničkog rada, ti moji utisci deljenja su se samo povećavali. Znao je i on sam, kada mu pozvoni telefon u kancelariji, da kaže: „E, ko će me sada zaposliti?“. Nikada nisam bio svedok da je nekome odbio pomoć. Njegova kancelarija je uvek bila otključana, i sve

## Srećko I. Nedeljković: Nagrade i priznanja

1.	Nagrada Vlade Srbije za najbolji maturski rad iz srpskog jezika sa temom „U radu i stvaralaštvu leži smisao života“	1943. godina
2.	Internacionalni majstor (pobeda na prvom međunarodnom turniru Beogradu i na međunarodnom turniru u Beču)	1950. godina
3.	Zlatna medalja na Olimpijadi u Dubrovniku	1950. godina
4.	Na svetskoj šahovskoj rang listi zauzeo je 43. mesto (rejting 2546)	1955. godina
5.	Zasluzni sportista Jugoslavije	1957. godina
6.	Oktobarska nagrada grada Beograda za dostignuća u nauci	1970 i 1981. godina
7.	Sedmojulska nagrada Srbije za unapređenje u razvoju Srbije	1979. godina
8.	Orden zasluga za narod sa zlatnim vencem	1986. godina
9.	Zlatna medalja Udruženja kardiologa Jugoslavije	1989. godina
10.	Dve zlatne medalje Medicinskog fakulteta u Beogradu za unapređenje poslediplomske nastave iz kardiologije	1985 i 1995. godina
11.	Nagrada Srpskog lekarskog društva za životno delo	1993 godina
12.	Urednik Šahovske rubrike „Viva“	1996. godina
13.	Gramata patrijarha Pavla	2000 i 2004. godina
14.	Veliki pečat Srpskog lekarskog društva	2003. godina
15.	Plaketa SANU	2000. godina
16.	Nacionalno sportsko priznanje za poseban doprinos razvoju i afirmaciji sporta od strane Vlade Republike Srbije	2007. godina
17.	Pokrovitelj finalnog šahovskog turnira za studente Beogradskog univerziteta (Trofej Verice i Srećka Nedeljkovića)	2008. godina

svoje saradnike je u nju smeštao tako da smo stalno, ako ne na radnom zadatku, bili u njoj. Ali, Srećko nije delio samo kancelariju sa saradnicima; sećam se da me je sa porodicom ubrzo po zaposlenju, ugostio u svom stanu u Herceg Novom. Zračio je brigom za saradnike, i kada mi je ubrzo po mom prijemu rekao

„E, od sada ćemo jedan o drugom u toku naših karijera imati prilike dosta da pišemo“, samo za kratko nisam odmah shvatio šta bi to trebalo da znači. Brzo sam shvatio da u radnom odnosu ima i dosta zamki, te da je lojalnost u odnosu učitelja i učenika jedan od ključnih elementa prevazilaženja i teških situacija sa kojima se svi susreću. Kao vrhunac njegove brige o učenicima navešću samo da me je 1994. godine, ne govoreći mi ništa, predložio u Medicinskoj akademiji SLD da kao predlog te akademije idem na Skupštinu SANU za dopisnog člana. Uz njegovo stalno angažovanje za taj predlog (potpisasli ga i Prof. Predrag Lalević i Prof. Dr Vera Kentera) i neprocenjiv doprinos akademika Kanjuha i Papa, taj predlog je i usvojen. Često sam govorio, šahovski rečeno, da je forsirajući pešaka na osnovnom redu, tog pešaka pretvorio u damu. To je bio Srećko koji nas je učio da svakome treba dati šansu za uspešnu karijeru, ali i da nisu svi isti kada im se ta šansa pruži („Svako treba da živi“, i „Napisaću knjigu, Hipokrat i svi njegovi učenici“). Njegov osnovni postulat je bio, i to je često naglašavao baš na engleskom jeziku „Hard working, soft speaking“. To je bilo u njegovom gandističkom poimanju savlađivanja prepreka koje su mu stalno iskrsavale na putu. Sećam se da me je, kada je teškom mukom obezbedio sredstva za novu salu

za kateterizaciju, a niko nije želeo da ustupi prostor, pozvao i rekao: „Znate Ostojiću šta je Tito komandovao u IV ofanzivi? Idemo kroz Prozor!“ I zaista, naša nova kateterizacija je izašla kroz prozor i dozidana kao pupak uz postojeću zgradu. Samo šematski i zbog sistematizacije izlaganja, bi se o Srećku moglo pisati posebno kao čoveku, mentoru, prijatelju, lekaru, pedagogu, naučniku, glavi porodice, ali sve je to bilo sjedinjeno u jednoj osobi kao u kaledioskopu duginih boja. Šta god bi iz tih oblasti napisali, ne bi bilo dovoljno impresivno kakav je Srećko čovek bio. Mnogo je cenio i voleo druge, i čini mi se da mu je to bilo i uzvraćeno. Uvek je bio zadovoljan i srećan postignutim, skroman, ali nikada u nekoj defanzivi. Operaciju srca je prebrodio brže nego kijavicu, ležeći u bolnici samo 72 sata; a pred samu tešku operaciju noge, kada smo mu rekli da je potreban radikalni zahvat, onako duhovito je odgovorio: „U redu, pa, mi smo to i drugima priređivali!“ Hrabro i čestito je živeo, hrabro nas je i napustio. Pesimista bi rekao šteta što smo ga izgubili, a ja, kao jedan od njegovih učenika kojima je svesrdno pružio šanse i dao mogućnost da formiram sada poznati svetski tim kardiologa, rekao bih, više optimistički, presrećni smo što smo imali jednog takvog čoveka za učitelja, mentora i prijatelja. Njegove ideje i standardi koje je postavio kao čovek i stručnjak ostat će večito da žive. Srećko nije bio samo doktor-lekar, pedagog, naučnik, šahista, on je bio, što sam i za njegovog života govorio, i njemu i drugima, **pravi narodni mudrac**. Dobro je što nam je lestvicu postavio tako visoko, jer ćemo svi morati vredno da radimo do kraja života ako želimo da ga dostignemo.